

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw“

Adres redactie: ds H. Amelink, Waal 5, Langerak (Z.-H.)

Administratie: Drukkerij Steenberg, Slotlaan 220, Zeist

De twee beesten van Openbaring 13

III (slot)

Fabrikant en materiaal

Eén ding is duidelijk: het zijn de ménsen die dit beeld moeten fabriceren (vs 14b), zij zijn de makers, net als bij het gouden kalf of welk ander godenbeeld ook.

Voor de vervaardiging is materiaal nodig. In Ex. 32 was dat goud, in Jes. 44 hout. Welk „materiaal“ staat de mens van nu ter beschikking? We zijn geneigd om te zeggen: de materialen, die op een gegeven moment voorhanden zijn (precies als in Ex. 32 en Jes. 44).

In het kader van Openb. 13 zijn dat dus die materialen, die de inmiddels zoveel verder voortgeschreden wetenschap en techniek leveren. De vervolmaking van deze beide bieden hem inderdaad de mogelijkheid, het leven in onvoorstelbare mate te beheersen. We denken aan massa-media als pers, radio, televisie; en niet minder aan de computer, die (hoewel nog maar in een beginfase van ontwikkeling) een onvoorstelbare en ten dele onvoorspelbare toekomst heeft. Niet alleen de exploratie van de ruimte of de ontwikkeling van de atoomsplijting is hiervan afhankelijk, maar eerlang beheerst deze apparatuur alle mogelijke factetten van het alledaagse leven. De computer is niet meer weg te denken: er is geen weg terug in deze ontwikkeling. Toch blijft het de méns, die hem ontwierp en bedient.

Een LEVEND beeld

Men kan rustig stellen: de wetenschap en techniek lopen de mens op een gegeven ogenblik uit de hand en gaan een eigen leven leiden. Zij zijn er, en eenmaal opgeroepen, zijn ze niet meer te weerhouden.

Van vroegere beelden kon gezegd worden — en zo spreekt de bijbel ook over beelden — dat ze DOOD waren: ze konden niets (Jes. 44, Ps. 115, 135).

Maar dit beeld krijgt een **geest**, en dat wil in het bijbelse spraakgebruik zeggen: het wordt LEVEND, het doet wat, het kan wat, het kan zelfs verschrikkelijk veel. Niet voor niets schreven we: wetenschap en techniek gaan een eigen **leven** leiden. Zo vormen zij, in toegepaste vorm, de materialen waaruit het beeld vervaardigd wordt.

Beest en beeld

In handen van een wereldmacht, een ideologie, vormen wetenschap en techniek een letterlijk levensgevaarlijke bedreiging: het beest uit de zee kan er wat mee. Immers, dat beeld wordt een geest geschonken, zodat het

ook zou **spreken**: het spreekt een aardig woordje mee, het heeft zeggen-schap, het krijgt het voor het zeggen. En wel in die mate, dat het zeggenschap heeft over leven en dood: het maakt, dat allen die het beeld van het beest niet aanbidden, worden gedood (vs 15). Anders gezegd: wie niet valt voor (de voeten van) het beest uit de zee, waarvan het beeld de representant is, heeft letterlijk geen leven.

Schrijvers als Huxley (Brave new world), Gheorghiu (Het vijftiengste uur) en Orwell („1984“) hebben op angstaanjagende wijze de toekomst uitgebeeld. Ten dele berustend op science-fiction biedt een boek als „1984“ bepaald geen golden fiction als beeld van een totalitair toekomstregime. Maar de werkelijkheid dreigt de verbeelding nog te gaan overtreffen...

Wie kan hier voorbijgaan aan wat Paulus schrijft over „de mens der wetteloosheid“... „die zich verheft tegen al wat God of voorwerp van verering heet, zodat hij zich in de tempel Gods (op Gods plaats!) zet, om aan zich te laten zien, dat hij een god is“? (2 Thess. 2).

Het getal van het beest

Niemand, schrijft Johannes, uit welke laag der maatschappij ook, kan „kopen“ of „verkopen“ (leven), dan wie het merkteken, de naam van het beest, of het getal van zijn naam heeft. Het eigendomsmerk (vgl. het „zegel“, Openb. 7:2) op rechterhand of voorhoofd (vgl. Deut. 6:8) beslist over eventuele excommunicatie — alweer een reeks merkwaardige parallellen!

Intussen spreekt men al over een verplichte persoonsregistratie, vast te leggen op computerbanden. Even makkelijk als gevaarlijk, getuige de persoonsbewijzen van de laatste oorlog. Men zal goed in het oog moeten houden dat deze vorm van technische ontwikkeling al meer zich toespitst op informatie en communicatie (satellieten!). Met als doel: indoctrinatie: de doordrenking van het individu met een ideologie.

Een mogelijke verklaring van het „getal“ ligt in de nevenschikking met „naam“. Bij gebrek aan cijfers bezigde men de letters van het alphabeth. Wie de naam van zijn geliefde niet prijs wilde geven, krabbelde op een muur: „Ik bemijn haar, wier getal 545 is“. Het getal vormt de som van de getalswaarde der letters. Lezen wij nu dat het getal van het beest 666 is, dan gaan onwillekeurig de gedachten uit naar een dergelijke oplossing. Heel wat namen zijn op een dergelijke manier te voorschijn gekomen. Het verwarrende is echter, dat er met gebruikmaking van al dan niet geoorloofde kunstgrepen zovéél na-

men aan de gestelde voorwaarde voldoen. Het griekse woord voor „berekenen“ (psèphizoo) gaf daar op het eerste gezicht ook aanleiding toe: men hield van raadseltjes (iso-psèpha), waarbij de getalswaarde van de letters de sleutel van de oplossing vormde.

Ook voor simpele zielen

Gaan we in bovengeschetste richting, dan is de oplossing van het raadsel voorbehouden aan knappe puzzelaars. Maar dat is niet alleen in strijd met de bedoeling van de Heilige Schrift, het is ook in tegenspraak met het bijbelse gegeven, dat **echte** wijsheid niet uitsluitend bij geleerden te vinden is, maar (heelaas voor hen) eerder het tegendeel: bij de kinderlijk eenvoudigen (Matth. 11:25). Dat betekent toch, dat elke gelovige, hoe weinig geletterd ook, deze „openbaring“ moet kunnen begrijpen. En wordt dan niet een uiterst belangrijke, maar meestal verwaarloosde aanwijzing over het hoofd gezien? Er staat toch niet voor niets bij het getal van het beest de opmerking, dat het een getal van een MENS is? Ieder die de bijbel leest, begrijpt dat achter het beest uit de zee en uit de aarde MENSELIJKE machten schuil gaan. Wie durft grote woorden en godslasteringen te spreken? Wie durft een beeld op te richten? Een beeld, dat macht heeft over leven en dood? Wie anders dan de MENS zelf? De mens, geschapen als Gods beeld, op de zesde dag, daarmee blijvend onder het niveau van Gods rust op de zevende dag. Voor ons besef wijst de drie-eenheid van het getal 666 juist duidelijk in deze richting. De mens, geklommen tot het toppunt van het menselijk kunnen, kan in het visioen uitnemend dienst doen als de personificatie van het beest uit de zee: de uitgesproken antichristelijke wereldmacht. Dat is even onthullend voor die trotse mens als beschamend...

3614
872
956
666
048
840
583
3
9147
186
545
278
750
762
3

E. R. Postma - Breukelen

KERKELIJK *Leven*

Antwoord aan Prof. J. Kamphuis

(SLOT)

In mijn antwoord op het appèl van Prof. Kamphuis aan ons adres, gaf ik in eigen woorden een summere samenvatting van mijn voornaamste bezwaren tegen de broeders van „Hoogeveen”.

Daarbij onthield ik mij van citaten — vorig maal zagen we hoe ver (van huis) we met citaten kunnen komen — en schreef geheel voor eigen rekening.

Wanneer Prof. Kamphuis mij verwijt dat in mijn betoog geen citaten van onze grote voorgangers voorkomen, raakt mij dit niet.

Verder zou het prettig zijn, wanneer de schrijver zijn polemieek tot mij richt en niet anderen — Prof. C. Veenhof en Ds G. Janssen — aanspreekt op een artikel waarvoor zij geen verantwoording dragen.

Het wordt mij vervolgens kwalijk genomen dat ik geen bewijspplaatsen uit Schrift en belijdenis aandroeg.

Naast het hierboven opgemerkte, dat de aard van mijn schrijven dit niet noodzakelijk maakte, mag Prof. Kamphuis van mij weten dat ik steeds voorzichtiger word met die „bewijzen” uit de Schrift.

De Bijbel is het boek dat ons steeds weer ons falen, ons ongelijk, aanwijst, daarom ben ik wat huiverig geworden om mijn eventueel „gelijk” met schriftplaatsen te „bewijzen”.

Wanneer de bijbelteksten ons niet zo voor in de mond liggen, betekent dit nog niet dat wat we zeggen niet schriftuurlijk is.

Daarom had ik zo graag gezien dat Prof. Kamphuis was ingegaan op wat ik schreef over ons christelijk leven, dan had onze discussie aan geestelijke diepgang kunnen winnen, want ik vrees dat we op het door mijn opponent gewezen spoor van citaten en bewijzen aan de oppervlakte blijven hangen. In de zaken, die ons bezig houden komen we met bewijs tegenover bewijs niet veel verder.

De Christelijk Gereformeerden

In het contact met de Christelijk Gereformeerden heeft de (kerk)opvatting die men in Hoogeveen aanhangt frustrerend gewerkt, zo schreef ik.

Hierover is Prof. Kamphuis nogal boos geworden en hij vraagt, wanneer er in de loop van de jaren een schrijven van mij op tafel is geweest, waarin op deze beslissende frustratie is gewezen.

Laat ik — we moeten niet te persoonlijk worden — volstaan met Prof. Kamphuis er aan te herinneren, dat toen deze zaak „op mijn weg kwam” op de synode van Rotterdam-Delfshaven, door mij in een uitvoerig betoog ook op deze kant van de zaak is gewezen. In het verslag in het Geref. Gezinsblad staat o.a. te lezen: Ds Van der Kwast wilde opname van een uitspraak dat we de Chr. Geref. Kerken als ware kerken erkennen”.

Uit contacten met Christ. Geref. broeders en kerkeraden weet ik dat men in deze kringen bezwaren heeft tegen de opvattingen over het kerkvergaderend werk van onze Here Jezus Christus, die men in Hoogeveen, blijkens de gevelde oordelen en vonnissen aanhangt.

Daarom schreef ik over frustraties, ik had beter kunnen zeggen dat de samensprekingen op dit punt zijn vastgelopen.

Aangezien ik niet over de acta van Hoogeveen beschik moet ik op mijn herinnering af-

gaan, maar ik meen toch te weten dat er bezwaren waren tegen oecumenistische tendenzen in de Christ. Geref. Kerken.

Als ik me vergist heb, wil Prof. Kamphuis misschien zo vriendelijk zijn ons te vertellen, waarop de besprekingen gestrand zijn.

Opmerkelijk is dat de contact-oefening tussen genoemde kerken en de uit het verband gesloten kerken aanmerkelijk vlotter verloopt.

In Eindhoven, Heerenveen en Kampen is reeds tot kanselruil besloten, in de classis Amsterdam is een hernieuwd contact met gunstige perspectieven.

Ware christ-gelovigen buiten de kerk?

Bij herlezing van de verhandelingen van Prof. Kamphuis vraag ik mij af wat er in hem is omgegaan bij het lezen van mijn antwoord op zijn appèl. Het maakt de indruk dat de schrijver overal iets achter zoekt; accenten worden verkeerd gelegd en er worden bedoelingen aangegeven die er niet zijn.

Wanneer ik met de uitdrukking „ware kerk” globaal aangeef, waar zich het verschil in gevoelen t.a.v. de kerk op toespitste, wordt daarin een zekere kritiek gehoord op onze geloofsbelijdenis, die wordt vervolgens geciteerd met de uitroep: „Inderdaad, dat is ons geloof!”

Dacht Prof. Kamphuis nu heus, dat ik de door mij van harte aanvaarde belijdenis niet ken?

Welnu, dat is ook ons geloof.

Intussen zijn we geen stap verder.

Omdat ik schreef over een verschil van inzicht, dat in de vrijgemaakte kerken al spoedig openbaar werd, moet ik nu bewijzen dat voorgangers als Prof. dr K. Schilder, Prof. B. Holwerda en Prof. C. Veenhof leerden wat ik afwees.

Ik heb helemaal niet beweerd dat genoemde broeders dit leerden en daarom doen we beter hen buiten onze discussie te houden.

Heb ik Prof. Kamphuis goed begrepen, dan richt zijn kritiek zich eerst op mijn uitlating: „Wie gelooft dat Jezus Christus alleen binnen de vrijgemaakte kerken vergadert, kan a.h.w. volstaan met „Kom ga met ons en doe als wij”.

Volgens Prof. Kamphuis is wat ik schreef uitermate mager en wat erger is: het is niet waar.

We nemen er gaarne nota van dat mijn opponent niet gelooft dat Jezus Christus alleen binnen de vrijgemaakte kerken vergadert en geven dit aan onze lezers door.

Voor de duidelijkheid wil de schrijver dan misschien bij gelegenheid aangeven, waar en in hoeverre onze Heiland binnen andere christelijke kerken in ons land vergadert.

Maar ik geef er mijn hand niet voor in het vuur dat Prof. Kamphuis dit echt gelooft, of beter gezegd, dit gelooft, zoals wij dit verstaan en vrees dat we in een woordenspel zijn beland.

In het tweede deel van zijn artikel gaat de schrijver namelijk in op mijn stelling dat de ware christgelovigen buiten de vrijgemaakte kerken niet pas in Christus' kerkvergaderende activiteit worden opgenomen, wanneer zij zich bij onze kerken voegen, maar daarin zijn opgenomen omdat zij immers Christus door een waar geloof zijn **ingelijfd**.

Prof. Kamphuis reageert: „Want naar ik meen is nimmer punt in geding geweest dat buiten de vrijgemaakte kerken ware christgelovigen zijn”.

Maar zo heb ik de zaak niet gesteld.

We weten heus nog wel te onderscheiden en zullen Prof. Kamphuis niet aanspreken op meningen, die binnen de „Wachtergroep” opgeld doen, daar kan de professor nog moeite genoeg mee krijgen.

Ik schreef niet over ware christgelovigen **buiten de kerk**, maar betoogde juist dat alle

ware gelovigen **bij de kerk** horen.

In zijn bestrijding accentueert de schrijver dat de gelovigen de roeping hebben om met Christus méé te vergaderen naar de normen, die Hij heeft gesteld en schrijft dan: „En wie ondanks Christus' werk zich daartegen verzet, die doet tégen het gebod van God. Hij stelt ook in eigen leven en in de gemeente waarin hij leeft zijn schuldig-stellende verstrooiingsactiviteit **tegenover** het vergaderingswerk van de Here Jezus Christus” en even later: „Wij zullen evenmin ons er toe laten verleiden verstrooiing te dekken met de naam van **vergadering**”.

Ik ben er daarom helemaal niet van overtuigd dat Prof. Kamphuis werkelijk gelooft dat Christus ook buiten onze kerken vergadert, al beweert hij nog zo vaak dat ik „geen been heb om op te staan”.

Want als ik de zaak goed begrepen heb, zijn er wel verstrooide gelovigen buiten de kerk, maar verstrooiing staat tegenover vergadering.

Het is nog nooit gelukt een voor het verstand bevredigende verklaring te geven van de eenheid van Christus' kerk in haar gebrokenheid.

Als een laatste handreiking aan mijn opponent, die in zijn redematies vastloopt, zou ik op het volgende willen wijzen.

Prof. Kamphuis schrijft o.a.: „De kerk is naar de belijdenis **niet** de optelsom van alle christ-gelovigen. Nee, dat niet! De kerk des Heren is en blijft een vergadering”.

De wat vreemde uitdrukking „optelsom van alle christ-gelovigen” zullen we laten voor wat het is; we zullen niet ontkennen dat de Schrift de kerk een vergadering noemt.

Maar wie de stelling: de kerk **is en blijft** een vergadering, hanteert, loopt gevaar uit het oog te verliezen dat de Schrift meer zegt over de kerk en met name dat de kerk het lichaam van Christus is.

Het is niet zo eenvoudig de kerk in een formule vast te leggen.

Het is ook niet nodig: Op Jeruzalem ben je nooit uitgekeken.

Onze kennis aangaande Jezus Christus in Zijn kerkvergadering ontvangen we van de Geest en is een kennis, die de kennis te boven gaat.

Daarom kost het mij geen moeite te geloven dat waar en in zover het Woord uitgaat in de kracht van de Geest, Jezus Christus Zijn kerk bouwt; dit zal mij de normen voor de vergadering niet uit het oog doen verliezen, daarom zeg ik ook: nee tegen diverse handelingen van de synode van Hoogeveen.

Geen academisch debat

Het is Prof. Kamphuis ontgaan dat ik de broeders aansprak op hun daden. Er zijn, zo schreef ik broeders **veroordeeld**, omdat zij niet geloven dat de bedding van Christus' kerkvergaderende activiteit via de vrijgemaakte kerken loopt. **Zodanig** dat wie in deze stroom wil meegenomen worden, zich met de vrijgemaakte kerken heeft te verengigen”.

Volgens de schrijver in de Reformatie bedoelde ik met die veroordeelde broeders degenen die independentistisch eigen wegen zijn ingeslagen.

Waar haalt hij het vandaan!

Want ik dacht dat voor ieder, die de strijd heeft meegemaakt duidelijk kon zijn dat ik de ondertekenaars van de O.B. bedoelde.

Die zijn geen eigen wegen gegaan, ze zijn geschorst, uit kerkelijke vergaderingen weggestuurd en die het geweld ontkwamen, zijn in Hoogeveen buiten de deur gezet.

In de omschrijving van het gevoelen van die veroordeelden citeerde ik letterlijk de O.B.

In de veroordeling van deze broeders heeft Prof. Kamphuis een levendig aandeel gehad.

Op 5 dec. 1966 richtte hij zich tot de kerkeraad van Kampen en zijn eerste beschuldiging was (Verantwoording pag. 14) dat er weersproken en geloochend werd „dat de bedding van Christus' kerkvergaderende activiteit via de vrijgemaakte kerken loopt”.

Amstelveen - H. J. v. d. Kwast

Daar klaagt Prof. Kamphuis ons op aan en wanneer ik heel voorzichtig stel „Wie geloof dat Jezus Christus alleen binnen de vrijgemaakte kerken vergadert...” zou ik geen been hebben om op te staan.

Laat Prof. Kamphuis zijn eigen aanklachten nog eens lezen.

Ja zegt iemand, maar de aanklacht luidt toch alleen dat geloofend wordt dat de bedding van Christus' kerkvergaderende activiteit via de vrijgemaakte kerken loopt.

Accoord, maar ik kan toch niet geloven dat Prof. Kamphuis over het hoofd heeft gezien dat in de O.B. de nadere verklaring volgt: zodanig dat wie in deze stroom wil meegenomen worden, zich met de vrijgemaakte kerken heeft te verenigen.

En ik mag eenvoudig niet geloven dat hij deze toevoeging — waar het op aan kwam — verwaarloosd zou hebben.

Mag ik Prof. Kamphuis zijn eigen woorden blijven voorhouden en herinneren aan de niet mis te verstane veroordelingen die hij uitsprak.

Kerkrecht

Evenmin als bij mijn stellingen over het verschil t.a.v. het belijden aangaande de kerk, was het in mijn opmerkingen over het nieuwe kerkrecht de bedoeling een academisch debat aan te gaan.

Ik schreef dat wie de eenvoudige waarheid, dat zowel de belijdenis als de k.o. aan het Woord ondergeschikt zijn, inruilt voor een constructie waarbij de belijdenis de k.o. buiten spel kan zetten, een chaos in de hand werkt, die niet is te overzien, waarbij het gevaar groot is dat het doel de middelen gaat heiligen.

Daarbij wees ik op een paar dingen o.a. het wegroepen van gemeenteleden achter predikant en ouderlingen en de verstoring van een eredienst in Kampen en was erg benieuwd wat Prof. Kamphuis daarvan zou zeggen.

Want als dit soort handelingen in een kerkelijke samenleving niet alleen geoorloofd zijn, maar als reformatorische daden worden aangemerkt, dan kan men in deze kringen nog heel wat beleven.

Hierover geen woord, wel de zoveelste verdediging van het zgn. doleantie-kerkrecht.

Het doet mij leed, maar ook hier geldt: de tijd is voorbij.

Prof. Kamphuis weet uit een discussie van enkele jaren geleden dat naar mijn overtuiging in de zaak Beverwijk is gebleken dat de als remedie bedoelde doleantie erger was dan het kwaad dat men bestreed.

Verder heb ik in ons blad (19 en 26-1-'68) met de stukken aangetoond dat de synode van Amersfoort zich voor het wegzenden van een wettig afgevaardigde niet kan beroepen op de synode van Zwolle 1854.

Tenslotte: wanneer er bezwaren zijn tegen een predikant t.a.v. zijn leer en prediking wijst de k.o. duidelijk de weg, die de bezwaarden hebben te gaan. Ter classicale vergadering kan indien nodig een examinatie plaatsvinden en wanneer daar voldoende aanleiding voor is, schorsing, eventueel afzetting naar de regels die de k.o. aangeeft.

Maar het is in strijd met het evangelie en daarom in strijd met het gereformeerde kerkrecht om iemand op één of andere aanklacht uit de vergadering weg te zenden.

Dit zijn wereldse methodes, zo handelt men niet in de kerk van Christus.

Prof. Kamphuis heeft mijn bezwaren niet kunnen wegnemen en daarom kan ik slechts herhalen, dat we op de door hem gewezen weg de vrede niet vinden. Dit betekent niet, dat we die vrede niet begeren, evenmin dat we onszelf willen vrijpleiten van alle schuld.

Een artikel als dat van de hand van Dr H. Venema spreekt aan.

Er zou veel gewonnen zijn, wanneer Prof. Kamphuis nu eens van mij wil aannemen, dat onze bezwaren tegen de synode van Hoozevee, die duizenden buitensloot, niet voortvloeien uit louter domheid en slechtheid, maar hun gronden hebben in wat het Evangelie ons leert over de Goede Herder en Zijn zorg voor het zwakke en wat verloren dreigt te gaan.

Het is eenvoudig niet waar dat wij een kerk zoeken, zonder belijdenis en tucht, neen, wij willen in de handhaving van de belijdenis en opzicht binnen de kerkelijke gemeenschap de gestalte zien van die Herder en Koning om zo in Gods genade te mogen zijn een

haven van behoud.

En hiermede besluit ik de discussie met Prof. Kamphuis in de kolommen van ons blad; het verwijt dat er niet op zaken is ingegaan, zal over en weer wellicht blijven bestaan, ik hoop dat het niet het enige is waar in we het met elkaar eens zijn.

De toelating tot het avondmaal

In de Kerkbode van Geref. Kerken in Noord- en Zuid-Holland schreef op 5 september collega Verhey een artikel over 'De gerechtigden tot het avondmaal'. De strekking van dit artikel was en is duidelijk. Het dient tot rechtvaardiging van de onder ons overgeleverde gewoonte dat de gedoopte leden der gemeente door het doen van openbare geloofsbelijdenis toegelaten worden tot de maaltijd des Heren. Collega Verhey verdedigt deze praktijk omdat hij die bedreigd acht: „Tegenwoordig horen wij andere geluiden over het „belijdenis doen”. Daar zijn zelfs pogingen om het maar af te schaffen.”

Waar collega Verhey die andere geluiden hoort, schrijft hij niet. Ook niet waar men pogingen doet om het maar af te schaffen.

Dat blijft dus voor de lezer gissen.

En gissen doet missen.

Vast en zeker heeft meer dan een van de lezers gedacht aan Rijsbergen. Maar dat klopt niet. Immers in Rijsbergen is men aan het afschaffen van de openbare geloofsbelijdenis niet toe om de eenvoudige reden dat de broeders daar de openbare geloofsbelijdenis nimmer aangeschaft hebben. Mocht ds Verhey echter wel aan Rijsbergen hebben gedacht, dan heeft hij, meen ik, hetgeen de broeders en zusters in Rijsbergen doen, niet juist getypeerd.

Klaarblijkelijk heeft ds G. Janssen in het vorige nummer van ons blad — De Situatie (slot) — wél ook aan Rijsbergen gedacht. Hij schrijft:

„Als voorbeeld” (van de vraagstukken, die de kerken beroeren) „noem ik de kwestie van de „kindercommunie”, waartegen ds Verhey onlangs waarschuwde in een artikel in de Kerkbode van Noord- en Zuid-Holland. Blijkbaar heeft hij iets in deze richting in de kerken „buiten het verband” gesignaleerd. Hij schreef na een artikel van wijlen de heer A. Janse doorgegeven te hebben: Ik mis in het veelal haastige en oppervlakkige redeneren die Schriftuurlijke wijsheid (van br. A. Janse, G.J.). En dat vervult mij met zorg. Daarom geef ik deze citaten aan u door. Misschien dient het tot vrede onder ons.”

Nu vrees ik dat de wijze waarop de broeders deze zaak ter sprake brengen de vrede niet dient. Het riekt me te veel naar de manier waarop voor de vrijmaking prof. Hepp 'afwijkende gevoelens' constateerde zonder man en paard te noemen: „Er zijn er...”. En op precies dezelfde manier gebeurde het voor de laatste scheuring in het Gereformeerd Gezinsblad. Al maar afwijkingen van de belijdenis aanwijzen dikwijls zonder namen te noemen. Zo werd onrust gekweekt. Een 'ze-wijken-af-van-de-belijdenis-psychose'. Zo moet het, dacht ik, niet.

Hoe dan wel?

Indien iemand meent tegen de deelneming van de kinderen der gemeente aan het avondmaal te moeten spreken of schrijven en de broeders die vóór zijn te bestrijden, laat hij dan ten eerste hun argumenten niet afdoen met „veelal haastig en oppervlakkig redeneren”, doch hun argumenten analyseren en weerleggen. Met de Schrift. Laat men de zaak ook niet typeren als 'kindercommunie', want dat woord is belast en herinnert te veel aan de roomse communiepraktijk en de magische opvatting van de maaltijd des Heren. Daarmee heeft de deelneming van de kinderen der gemeente aan de maaltijd van Gods verbond NIETS van doen. En laat men daarna het 'tegen', het 'tegen' van kinderen aan het avondmaal met de Schriften in het licht stellen.

Door zulke Schriftuurlijke onderwijzing zijn we allen geholpen.

Precies zo staat het met de vraag of jongens en meisjes van om en de bij twintig, die voor het eerst mee ten avondmaal willen gaan, eerst in het openbaar hun geloof, het geloof moeten belijden. Dat is — daar wijst ds G. Janssen terecht op — een andere kwestie dan Rijsbergen. Uit de eigen pastorale praktijk ken ik jongeren en ouderen, die wel en graag ten avondmaal willen gaan, doch die bezwaar hebben tegen het doen van openbare geloofsbelijdenis.

Het zal zaak zijn deze broeders en zusters te verstaan. En, als dat kan, niet met argumenten uit de traditie, doch met rechtstreekse of zijdelingse argumenten uit de Schrift hun duidelijk te maken dat de Here het zo wil.

Zullen we ons nu allemaal houden aan onze belijdenis dat de Schrift de ENIGE regel des geloofs en dus ook de scheidsrechter in alle geschillen is?

Wijlen broeder A. Janse in deze zaak

Als getuige tegen de toelating van kinderen aan de maaltijd des Heren roept ds Verhey wijlen broeder A. Janse op. Hij schrijft dat het schriftuurlijk onderwijs van deze broeder voor velen van ons ten zegen is geweest. Tot die velen reken ik ook mijzelf. Nog altijd ben ik de Here dankbaar dat ik deze broeder en zijn werk mocht leren kennen.

Maar tot de vele goede dingen die ik van hem mocht leren behoort ook dat hij me herinnerde aan het woord van de Here Jezus: „Gij zult niemand op aarde uw vader noemen, want één is uw Vader, namelijk God”, Matth. 23 : 9. En daarom leg ik soms ook bepaalde dingen van deze broeder naast me neer. Bijvoorbeeld die beide stukken, die ds J. Verhey aanhaalt uit De Belijdenis der kerk naar de Schriften, 134 en 134a, blz. 282 en 283 waar Janse schrijft over de gerechtigden tot het avondmaal. Janse herinnert daar aan de jonge Israëlieten, die op twintigjarige leeftijd moesten meegerekend worden bij de telling. Ex. 31 : 11-16. Janse 'bewijst' daarmee niet dat onze jongens en meisjes zo omstreeks het twintigste jaar geloofsbelijdenis moeten doen — dat beweert ook ds Verhey niet! —, doch hij trekt slechts een parallel tussen dat 'overgaan tot de getelden' en het mondig worden in de gemeente bij de openbare geloofsbelijdenis. Het trekken van die parallel noemt ds Verhey 'Schriftuurlijke wijsheid'.

Ik betwijfel dat.

Immers welke telling en welke getelden zijn hier bedoeld? De tellingen van heel het volk? Van mannen en vrouwen? Of van de dienstplichtigen en dus van mannen alleen? Het laatste is de mening van vele uitleggers. Indien dat zo is dan is het zelfstandig worden NIET: voor het eerst voor zichzelf een offer brengen in het heiligdom, doch: ingelijfd worden bij het leger van Israëls soldaten. En het brengen van een offer is daarbij iets bijkomstigs: wie dienstplichtig soldaat werd moest een zoengeld betalen. Zie o.a. W. H. Gispens K.V. der H.S. op Exodus II, blz. 171/172. Men heeft m.i. veel meer recht een parallel te trekken tussen het pascha van het Oude Testament en dat van het Nieuwe. Waarom mochten de kinderen aan dat eerste deelnemen en de kinderen van Christus' gemeente aan het laatste niet? De paasmaaltijd was toch niet maar een nationale aangelegenheid?

Maar die zaak laat ik nu verder rusten.

Hoe het ook zij: de zaak van de deelneming van de kinderen aan het avondmaal en die van de openbare geloofsbelijdenis — twee kwesties — staat op de rol.

We zullen over die zaken moeten spreken.

De mond des Heren vragen.

Maar dan openlijk, broederlijk, duidelijk.

Zonder ook maar de schijn van verdachtmaking.

—o—

Tenslotte: mag ik de lezers vriendelijk verzoeken uit het bovenstaande niet de conclusie te trekken dat mijn standpunt in deze bepaald is?

(vervolg op pag. 264 - 1e kol. onderaan)

G. Visee - Kampen

Veel drukte om niets

In geen tien jaar zijn zo veel arbeidsdagen voor ons land verloren gegaan als in de stakingen van augustus en september. U moet inderdaad tot 1960 teruggaan, om tot een hoger verliescijfer te komen. Nu was 1960 berucht om zijn vele en langdurige stakingen. Maar ook deze zomer mocht er zijn.

Hoeveel arbeidsdagen zijn er dan deze zomer wel verloren gegaan? Dat zijn er 256.500 geweest, ondergebracht in totaal 75 acties. Hoeveel mensen deden daar aan mee, vrijwillig of onvrijwillig? Dat zijn er een kleine 50.000 geweest: werknemers, die tijdelijk hun werk niet namen. En als u dan nog weet, dat de verloren arbeidsdagen in de afgelopen vijf jaren hebben geschommeld tussen 6.200 en 21.700, dan wordt het cijfer van (in totaal) 261.500 voor de eerste negen maanden van dit jaar toch schrikwekkend. (Want voor augustus waren er ook al 5000 dagen verspeeld.)

Een arbeidsdag is een eenheid, die ons niet zo veel zegt. Moeten we een dag wegens griep verzuimen, dan tellen we die dag gewoon niet mee, vergeten hem gauw. Maar als we dat verlies eens omrekenen, opdat het beter tot ons spreekt? Een arbeider werkt volgens diverse CAO's ongeveer 250 dagen per jaar. Hij werkt plusminus 47 jaar van zijn leven, normale ziekteverzuimen meegeteld. Een arbeider komt dus tijdens zijn leven maximaal op 11.750 werkdagen. Om nu het verlies aan werkdagen gedurende deze zomer te herleiden tot „mensenlevens”, kunt u zeggen: dat de zomerstakingen 256.500 : 11.750 = ongeveer 22 „mensenlevens” hebben gekost. Twee en twintig gezinnen hebben letterlijk voor niets geleefd, hebben geteerd op uw zak; aangenomen dat onze lezers niet tot de stakers behoorden.

—o—

KERKELIJK LEVEN
(Vervolg van pag 263)

Het adres van de ware kerk

Reeds in 1947 heb ik in mijn referaat voor de Geref. predikantenconferentie verdedigd dat de kerk van Christus géén postadres heeft. D.w.z. dat de P.T.T. niet bij machte is een brief, gericht aan de engel der gemeente te X of te IJ aan het juiste adres te bezorgen. Immers dat adres der kerk is slechts door het geloof te onderscheiden.

Waar zou vandaag te X of te IJ met een veelheid van christelijke vergaderingen, die alle de titel van de kerk voor zich opeisen, een brief „aan de engel der gemeente te X of te IJ” worden bezorgd?

Vele jaren geleden was een predikant van de Gereformeerde Kerk van Amsterdam zéér verzekerd dat zulk een brief voor Amsterdam zou bezorgd worden aan het Kerkelijk Bureau zijnder kerk.

Onlangs werd mijn mening in deze gevraagd met betrekking tot de kerk van Kampen.

Mijn antwoord was: Ik hoop dat, als er zo'n brief zou komen, wij hem ook mogen lezen.

Nog meer interesseert me: Wat voor brief zou het zijn. Een als die aan Efeze? Of zou hij zijn als die aan LAODICEA?

Dáár moesten we maar eens over denken.

Dan vraagt u zich af: waartoe dienden eigenlijk die stakingen? Voor een ideëel doel?

Neen: om een extra uitkering van f 400 per man in de werven- en havensector te verkrijgen. Er waren slimme lieden, die meenden, dat de achterstand van CAO-werkers tot de door koppelbazen geleverde werkers wel zodanig was gegroeid, dat een uitkering noodzakelijk was om de toestand weer recht te breien. Uitgerekend f 400 per man en geen f 369,87 zoals u misschien in uw naïeviteit zou berekenen. Enuitgerekend in de werven- en havensector.

Maar we weten allemaal dat zulk een moeizaam bevochten overwinning als een sneeuwbal werkt. Want nauwelijks had de communist M. Bakker in overheidszendtijd de eer voor zijn partij opgeëist, dat zij de haverrakkers aan hun f 400 had geholpen (!) of de industriesectoren trokken aan dezelfde bel. Met hetzelfde gevolg. Ook zij wisten f 400 per man te bewerken. Zij het dan verdeeld over twee termijnen en zo mogelijk over twee boekjaren. En nog was het einde niet. Sectoren, die zogezegd nergens aan gedacht hadden, begrepen dat zij — nu er toch een rodekruistrein reed — ook die f 400 wel konden gebruiken. Een deputaatschap van ambtenaren drong tot een minister door (die jongens weten ook overal de weg) met de redenering: als zo veel mensen dat extraatje krijgen — waarom wij dan niet? Dat wist de minister ook niet zo gauw... dus mogen ook vele ambtenaren zich verheugen in een koppelbazentoeslag van f 400. De sneeuwbal groeide tot een lawine: volkomen onschuldige wetenschappelijke medewerkers in de industrie en beambten van dienstenverlenende instellingen krijgen nu — zonder daar naar getaald te hebben — ook de eenmalige uitkering. Zo iets komt een nette bankinstelling op een onverwacht stropje van een slordige zes en een half miljoen gulden. Nu zijn bankwerkers slim genoeg om te rekenen: f 400 loonronde betekent f 450 verhoging primaire levensbehoeften, nadelig saldo f 50 en welbedankt. Een groep wetenschapsmensen ging echter verder. Die mensen weigerden doodgewoon de hele uitkering. De Eindhovense hoogleraren bijvoorbeeld. Ze hadden er niet om gevraagd, ze gevoelden er geen behoefte aan, wilden niet met fabrieksarbeiders worden gelijk gesteld of wensten geen dank u te zeggen tegen de CPN.

Onder die wetenschapsmensen zullen vermoedelijk geen economen schuil gaan. Want dié zijn er wel genoeg van op de hoogte: dat — wanneer de meerderheid van loontrekkend Nederland een rondje krijgt aangeboden — de minderheid wel móet meegaan, wil zij niet gedupeerd raken. Want die f 400 heeft pas effect, wanneer zij tot een kleine groep beperkt blijft, die even boven het algemene niveau wordt uitgetild. Die uitkering verliest echter haar effect, wanneer zij tot de massa wordt uitgebreid. En die uitkering krijgt een negatief effect, wanneer ze aan een kleine groep wordt onthouden. Negatief namelijk ten aanzien van de groep, die achterblijft in de inkomstenstijging van anderen, maar wel te lijden heeft onder de verdunning van de geld-soep, oftewel de inflatie.

Idealisten, die de uitkering luidkeels weigeren en per ingezonden stukken anderen daartoe opwekken, blijven dus idealisten maar krijgen de uitkering wel op hun rekening bijgeschreven. De hoogleraren bijvoor-

beeld bereikten wel de krantenkolommen maar niet hun doel.

Tenminste — niet helemaal. Want wat er voor hen overblijft, na aftrek van de topbelasting en de sociale premies, is niet om over naar huis te schrijven; laat staan daar ingezonden tumult over te maken. Het is net genoeg voor een troostprijs; niet om de verhoging van de levensstandaard op te vangen, vermoedelijk.

Zoals u begrijpt waren er overigens talrijke kapers op de kust, zodra de idealisten hun weigerachtige houding deden blijken. Talloze adviezen weerklonken in de ingezonden rubrieken, vanaf „geef het mij desnoods dan maar” tot aan „geef het dan aan het IIE Duntantschip”. Er zijn altijd wel lieden, die een bestemming voor andermans overtollige middelen weten. Vandaar dat we zeggen: het is gemakkelijk riemen snijden van andermans leer.

—o—

En wat kost die f 400 nu eigenlijk aan ons land? Aan de overheid kostte de uitkering 100 miljoen gulden; een post dus, net groot genoeg om op de dolledinsdagbegroting te kunnen prijken. Aan het bedrijfsleven kost de uitkering een veelvoud hiervan. Naast ruim een half miljoen ambtenaren werken ruim 1.8 miljoen mensen bij de industrie en dan nog ruim 1.8 miljoen bij de dienstenverlenende bedrijven. Naast de f 100 mlj van de overheid draagt producerend en handeldrijvend Nederland, exclusief de oncontroleerbare sectoren, nog eens f 700 miljoen bij. Totaaliter en afgerond heeft de f 400 uitkering dus zo'n kleine miljard gulden gekost aan de loonbetalers. De schade van de stakingen zelf trachten we nu maar even te vergeten.

De winst in de huishoudbeurs bedraagt per gezin netto ongeveer f 260, te verdelen in twee tot vier termijnen. Die winst moogt u dus verwaarlozen. Blijft over: verhoging van het kostenniveau; hoeveel weet niemand.

—o—

En wie profiteert nu eigenlijk van deze drukte-om-niets? Niet de haven- en dokwerkers, want die kwamen geen stap vooruit, nu de maatregel algemeen dreigt te worden. Niet de CPN, want die heeft een lelijk balletje aan het rollen gebracht, dat door haar eigen glazen ging en haar nog wel eens in herinnering zal worden gebracht, tegen de volgende verkiezingen. Ook niet de huismoe- ders, zoals we zagen; want die zien de uitkering verminderd en verknipt door haar handen vliegen en blijven zitten met verhoogde uitgaven.

Toch is er een enkele profiteur: de fiscus. Die lacht het laatst van allen. Laten we zeggen, dat die 25% belasting heft over het nationale inkomen. Dan bedraagt de tol van deze uitspating een kleine f 250 miljoen. De werkelijkheid ligt hoger, want deze belasting gaat over de top der inkomens en komt aanmerkelijk boven de 25% uit. Maar genoeg om u te doen blijken, dat de overheid, die haar ambtenaren een douceurtje van f 100 miljoen toestond, een veelvoud van dit bedrag aan belasting terugontvangt. Het is nog altijd waar: de fiscus geeft, de fiscus neemt. Maar wie zich hebben ingespannen (of hebben gestaakt) voor een eenmalige uitkering, ontvingen dit loon „in een doorboorde buidel”. Letterlijk. Het was veel drukte — om niets.

D. W. L. Milo - Vierhouten

Een stem van ver.

30 - Saint-Ambroix, 9 nov. 1970
le presbytère protestant,
34-bd. du Portalet.

Monsieur le Pasteur H. Amelink,
Langerak, (Nederland).

Geachte collega,

Daar ik sedert ongeveer 1½ jaar „Opbouw” wekelijks krijg toegezonden, orgaan dat ik steeds met veel interesse lees, permitteer ik me U de vertaling van een intrede-toespraak toe te zenden, die ik hier gisteren in mijn nieuwe gemeente gehouden heb.

Ik kwam op het idee dit te doen, omdat ik een vertaling had gemaakt voor mijn oude Moeder en voor onze familie in Holland, en verder uit sympathie die ik gevoel ten aanzien van de uitgeworpen vrijgemaakte gemeenten in Holland en uit dank voor de geregelde toezending van Uw blad.

Reeds jaren predikant zijnde in de franse kerken (al bijna 25 jaren in Frankrijk), kan ik U schrijven dat mijn grootvader en overgrootvader beiden predikant waren in de „Afgescheiden Kerk” van 1834. Mijn overgrootvader was bevestigd in het ambt nog vóór de oprichting van de „Kamper School” door ds De Haan, destijds te Groningen.

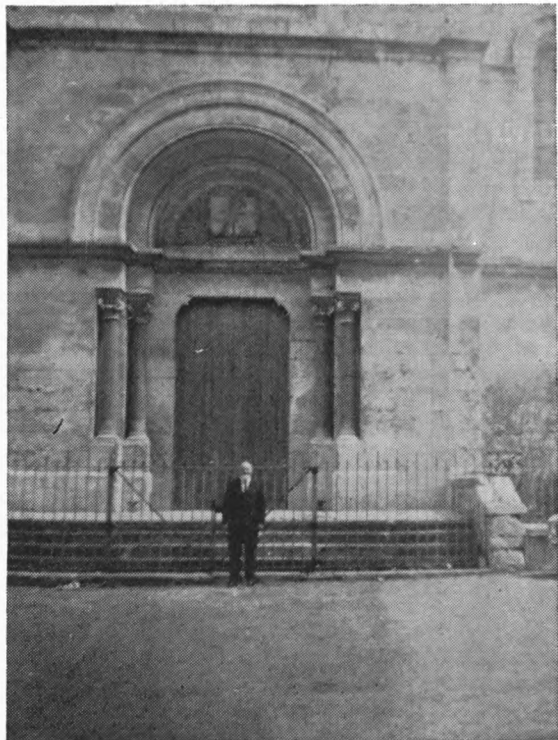
Gelukkig, we weten het en schrijven het met verwondering en aanbidding. „Dieu est un Dieu des générations. Il demeure fidèle à son Alliance, qu’Il a conclut avec son peuple, et avec leurs enfants!”¹⁾ . . .

Ik weet niet of deze vertaalde toespraak van enig nut kan zijn ter eventuele publicatie. Zo wel, of zo niet, om het even, mag ik U verzoeken het dan op te zenden aan: dhr. J. K. Overbeeke, Elisabethlaan 71, Berchem (België), Eindredacteur van de „Kruisbanier”?, want ik heb er geen andere copie van in het nederlands. Ik dank U vriendelijk voor die moeite!

Vergeeten we het allen nimmer, dáár, waar we geplaatst zijn: „Non pas à nous Seigneur, non pas à nous, mais à Toi seul soit la gloire?” . . .²⁾

God zegene Uw dienstwerk in Langerak en zegene de uitgesloten kerken („Eglises sous la Croix”)³⁾.

Met hartelijke broedergroet,
Henri van der Veen

N.B. Bijgaande een foto van de entrée van de Temple te St.-Ambroix. De 3 gemeenten die ik dien (dus met 3 kerkeraden, totaal 34 man) tellen 4 Temples en 2 chapelles, over een gebied van 17 burgerlijke gemeenten. (Totaal circa 1500 protestanten op een bevolking van 25.000). Voor de kerkdiensten word ik bijgestaan door „prédicateurs-laïc” (oefenaars, lerende ouderlingen). De gemeenten maken deel uit van de „Eglise Réformée de France”, de grote Herv. (Gereformeerde) Kerk van Frankrijk.

¹⁾ God is een God van de geslachten. Hij blijft trouw aan Zijn verbond, dat Hij met Zijn volk gesloten heeft, en met hun kinderen.

²⁾ Niet ons, o Heer, niet aan ons, maar aan U alleen de eer.

³⁾ Kerken onder het Kruis.

★ ★ ★

VERTALING van de **intredetoespraak** die ik heb gehouden, in de Kerkdienst op Zondagmiddag 8 november 1970, na mijn BEVESTIGING als predikant, te Saint-Ambroix:

Saint-Ambroix,
30, lundi le 9 novembre 1970
presbytère: 34, bd. Portalet

Geliefde broeders en zusters!

Allereerst wil ik Ds. Bastian dank zeggen voor de wijze waarop hij mij bevestigd heeft, voor zijn prediking alsook voor zijn broederlijke woorden. Vervolgens wil ik dank zeggen aan het Gemeentebestuur, die zich heeft willen vertegenwoordigen, evenals het corps van de Rijkspolitie van onze stad, alsmede de Pastoor van St-Ambroix, met wie we in goede relatie staan en die de rooms-katholieke gemeenschap van onze stad vertegenwoordigt.

Tenslotte wil ik al mijn geliefde gemeentelieden danken voor hun tegenwoordigheid. U bent gekomen van uit alle hoeken van het gebied van onze drie gemeenten. Sedert ruim twee maanden bevinden we ons aan de arbeid hier onder U. Er zijn reeds vele bestaande wederkerige banden, ondanks het feit dat ik nog lang niet allen heb kunnen bezoeken en dat dus nog veel bezoeken vóór ons liggen.

Maar vooral zou ik eer en dank willen brengen aan God, voor de vele tekenen van zijn genade en voor al Zijn weldadigheden. Voor de toekomst kunnen we rekenen op Hem in alle dingen. Ik wil niet te veel tijd nemen nu, we zullen hier nog gelegenheid te over vinden in de naaste toekomst en vooral elke Zondag in de kerkdiensten overal, aan welke de Heere ons uitnodigt deel te nemen, op geregelde wijze, met getrouwheid en blijdschap.

Maar omdat mijn ambt, de roeping die ik van de Heere heb ontvangen, weer op officiële wijze is bevestigd geworden deze middag, wil ik U met nadruk zeggen, dat ik via deze roeping duidelijk de lijn herken van de genade Gods, die openbaar is gekomen ook in mijn persoon en in mijn leven.

En zo zou ik voor U allen willen uitdrukken en onderstrepen mijn dank aan de Heer der Kerk, die mij als een nederig werker heeft geplaatst en heeft staande gehouden in Zijn Wijngaard, en Die mij heeft geholpen en geleid, met mijn echtgenote en kinderen, tot op dit ogenblik, en reeds gedurende de zoveel lange jaren.

Ik gevoel me steeds onwaardig tegenover de glans en de belangrijkheid van de roeping van het predikambt, predikambt naar oude stijl en gewoonte, dat niets heeft van te zijn verouderd, zoals sommigen in onze moderne tijd denken. Ik zeg: heerlijk ambt, dat God ook mij heeft toevertrouwd, temidden van de broeders, moeilijk ambt soms ook. Maar altijd het ambt van de verzoening, van de prediking van het heil, van de zielszorg en van het onderricht vooral aan de kinderen en de jongeren van de Kerk, om niet meer te noemen.

Ziehier wat we hebben ontvangen, wij ook, uit loutere genade, door onze Heere Jezus-Christus. Om deze taak te vervullen en daarin staande te blijven, hoezeer heb ik zonder ophouden de vóórbede nodig van U allen, Uw geestelijke steun, Uw praktische steun ook.

Hecht omringd door de ouderlingen, door

de synodale instanties, alsook door de kernen van onze gemeenten en door U allen, jongeren en ouderen, op deze wijze heeft God ons belooft zijn Zegen ons te zenden, het vuur van Zijn Heilige Geest: het ware leven voor dit-, als voor het toekomstige leven, in liefde en vrede.

„Zie hoe goed en hoe lieflijk is het, dat broeders tesamen wonen: want de Heere gebiedt aldaar op die wijze Zijn zegen en het leven tot in eeuwigheid”, (zegt ons de psalmdichter van de 133ste psalm).

Tenslotte, broeders en zusters, is er een woord der Heilige Schrift, dat me verscheidene malen voor de geest is gekomen gedurende de laatste dagen, een woord dat ik U zou willen doorgeven op dit moment. Met blijdschap en overtuiging zeg ik U met de apostel Paulus:

„Ik schaam mij het Evangelie van Christus niet, want het is een kracht Gods tot zaligheid een iegelijk die gelooft” . . . (Romeinen 1 vers 16). En ik loof God, die mij deze hartgrondige en blijde overtuiging gegeven heeft door het geloof! Toen ik jong was, wat ik een verlegen jongeman.

Maar nu, na al die jaren van dienst in de Oogst van de grote Meester, eerst in Holland en daarna in Frankrijk, herzeg ik op nederige wijze: „ik schaam mij het heerlijk Evangelie van onze Heere Jezus-Christus niet” want ik weet het door ondervinding dat dit Evangelie een enorme kracht is, mysterieus, maar tot en met werkelijk, en die ons toekomt van God alleen.

Kracht die ons transformeert (verandert, vernieuwt, bekeert) ons allen, indien we werkelijk christen zijn, en die ons steeds vernieuwt meer en meer, om te komen op het punt van ons te verblijden in het volkomen heil, ontvangen en beleefd met volle kennis van zaken. O wat is het onuitsprekelijk heerlijk dat wat God bereid heeft voor die die Hem liefhebben, wetend dat Hij het is, die ons eerst heeft liefgehad.

Vergeeten we tenslotte nimmer het einde van deze tekst van Paulus: „een eigenlijk die gelooft” . . . In onze tijd waarin zo dikwijls alleen maar de grote massa telt, de menigte, moeten we er goed acht op slaan, dat in de Kerk des Heeren het vóór alles om een persoonlijke bekering gaat, om het persoonlijk geloof, ondervindingen die ons leren zingen: „Mijn God, nader tot U; Mijn God! . . . U zal ik eeuwig loven . . .”

Daarna bemerken we tot onze blijdschap en verwondering dat God ook zo vele anderen om ons heen heeft vernieuwd (en dat Hij steeds bezig is te vernieuwen door Zijn Woord en door Zijn Geest), mensen van alle taal, van elk milieu en van elke huidskleur, opdat we tesamen zouden leren bidden als met één stem, dit wonderheerlijke gebed: „Onze Vader, die in de hemelen is”, en . . . opdat de wereld zich op haar beurt zou wenden tot Hem.

De christenheid moet het licht der wereld zijn, achter Christus aan, die **Het Licht** der wereld is, en zo is de Kerk geroepen overal om haar heen die taak te vervullen. Op die wijze omvallen de zegeningen van het Evangelie tenslotte de wereld en uiteindelijk het heelal! „Want Hij moet als Koning heersen! . . .”

„Niet aan ons, o Heere, niet aan ons, maar aan U alleen zij de eer!”

Dat God mij helpe, en ons tesamen te hulp kome, om getrouw te blijven aan Hem en aan het getuigenis van het eeuwig Evangelie, dat niemand ooit zal kunnen veranderen! Amen.

(Tegen het einde van de Kerkdienst had de viering van het H. Avondmaal plaats, volgens franse wijze staande in een zeer grote kring, terwijl na de dienst in de catechisatielokalen door een groep van dames uit de gemeente aan alle aanwezigen thee, koffie en koekjes werd aangeboden. Spontaan werden daar nog enkele coupletten door allen gezongen van het geliefde hugenotengezang van de Cévennen, daterend uit de tijd der vervolgingen: „Salut, montagnes bien-aimées. Pays sacré de nos aïeux!” . . . (gegroet, zeer geliefde bergen, geheiligd land van onze vaders).

In de kerkdienst werden onder andere gezongen: Ps. 17: „Ik zet mijn treden in Uw spoor . . .”; Ps. 33, 3; 4 verzen van het Lutherlied. De pastoor en de burgerlijke autoriteiten bleven tot het einde in de dienst.

Henri van der Veen

Wat zegt de Schrift over de toekomst van Israël¹⁾

Op de uitnodigingen, die verstuurd werden voor deze avond, stond alleen vermeld: „Israël”. Dat het onderwerp van vanavond alleen zo is aangekondigd, is al veelzeggend. Je hoeft vandaag alleen maar Israël op een aankondiging te zetten of iedereen vermoedt waarover het zal gaan. Stel je voor, dat we voor deze avond een spreker zouden hebben en we zouden op de aankondiging alleen zetten: „Nederland”, zou dan niet iedereen zeggen: „Nederland?”, er valt zoveel te zeggen over Nederland...! Je zou dan zeker er bij moeten zetten wat je dan wel van Nederland zou willen vertellen. Maar wanneer iemand aankondigt: „ik ga spreken over het onderwerp Israël”, dan heeft iedereen al een idee. Dan weet iedereen dat het zal gaan over de toekomst van Israël. In het bijzonder in christelijke kring gaan dan de gedachten uit naar: „de plaats van Israël in Gods Heilsplan”.

Ik wilde het onderwerp van vanavond wel sterk beperken. Het enige waarover ik U spreek, is over wat de Bijbel nu leert over het volk Israël als volk in verleden, heden en toekomst. Ik beperk mij sterk tot de leer van de Bijbel daarover. Het is bedoeld als niet meer dan een inleiding op de discussie. Ik ben blij dat U in grote getale hier aanwezig bent, want dat belooft veel voor de discussie hierna.

Het is opvallend dat in heel de kerk in ons eigen land, in Nederland, maar ook daarbuiten de vraag naar de plaats van Israël is opgeleefd. Er wordt in Nederland over gepreekt, maar ook in Hamburg. In vrijgemaakte kring wordt er over gesproken, maar ook de Synode van de Ned. Herv. Kerk heeft zich daarmee (vorige week, geloof ik) weer bezig gehouden. Wij hebben zelfs kunnen lezen dat de Synode van de hervormde kerk een rapport heeft aangenomen over de betekenis van het volk Israël in het heilsplan van God. Ik kom daar later nog op terug, want het is toch wel veelzeggend als een Synode naar aanleiding van het rapport van een commissie, die bestond uit theologen van wie velen kritisch zijn, toch tot de uitspraak komt, dat wat vandaag met Israël gebeurt door Gods eigen hand zo geleid wordt. En dat ze toch tot het inzicht komen en dat ook officieel uitspreken, dat het volk Israël als volk ook nu nog in bijzondere zin het volk van God is. Maar zoals ik al zei, daar komen we straks nog op terug.

☆☆☆

De vraag naar Israël, de plaats van Israël en de betekenis ervan in de toekomst, zoals de Bijbel dat leert, is dus onder ons weer opnieuw opgeleefd. Voorheen leefde daarover in het algemeen maar één opvatting. In gereformeerde kring was deze gedachte gangbaar — ik vat haar in het kort samen —: Israël werd gezien als het uitverkoren volk van God, maar dan vooral in het verleden. Israël was in het verleden in de tijden van het Oude Testament, d.w.z. al weer duizenden jaren geleden, door God uitgekozen om in Gods hand het middel te zijn voor de geboorte van de Messias en voor Zijn werk. Maar als dan Christus geboren is en Israël Christus verwerpt, dan is daarmee de rol van Israël in de geschiedenis uitgespeeld. De functie van Israël in Gods heilsplan is verdwenen. De wijngaard is van Israël gegeven aan anderen die de vrucht daarvan opbrengen en dat zijn de heidenvolken. En als straf op hun zonde wordt Israël verstrooid onder de volkeren. In plaats van Israël, het Israël van het Oude Testament, kwam de kerk. Het verbond van God met Israël zet zich voort in de Nieuwtestamentische kerk. En die bestaat uit leden van de heidenvolkeren met als heel kleine groep ook nog individuele joden. Dat is dan de rest van het volk der joden die behouden wordt.

☆☆☆

¹⁾ Lezing gehouden voor de Gereformeerde Studieclubs te Rijswijk.

In grote lijnen heb ik daarmee getypeerd wat tot voor kort de gangbare mening was in de Gereformeerde Kerk. Er waren altijd uitzonderingen, een bekende uitzondering was b.v. prof. Greijdanus.

Heel in het kort gezegd, Israël was Gods uitverkoren volk, maar de kerk is in de plaats van Israël gekomen. Vanuit deze visie moet men op twee problemen stuiten.

Het eerste is, wat moet men nu aan met die vloed van Oudtestamentische profetieën? Die profetieën, die de komst van het Rijk van God in onze wereld op nagenoeg alle plaatsen onlosmakelijk verbinden met het volk Israël als volk, met het land Palestina, gewoon dat stuk land dat daar ligt, en met de stad Jeruzalem. Jesaja, Jeremia, Ezechiël en Zacharia en alle andere profeten hebben geprofeteerd, hoe het heil van God eens deze wereld zou vervullen en dat dit zal gebeuren in en door het volk Israël, in het land Palestina en rond de stad Jeruzalem, de berg Sion, die in de profetieën van Ezechiël ook wel de navel van de aarde wordt genoemd.

Ter illustratie lees ik U nu één profetie, die ik maar betrekkelijk willekeurig gekozen heb uit de talrijke profetieën die hierover gaan. Het is een gedeelte uit Jesaja 62. U moet in het oog houden dat ik deze profetie lees in verband met wat ik zojuist gezegd heb: dat Oudtestamentische profetieën altijd verkondigen dat Gods heil, de inbraak van Gods heil in deze wereld, onlosmakelijk verbonden is met het volk, met het land en met de stad. Dat lezen we in deze profetie bijvoorbeeld. Jesaja spreekt dit tot het geknechte Israël dat in ballingschap is weggevoerd.

„Om Sions wil zal ik niet zwijgen en om Jeruzalems wil zal ik niet rusten, totdat zijn heil opgaat als een lichtglans en zijn verlossing als een brandende fakkel.” Het gaat over de verlossing van Israël.

„Volkeren zullen uw heil zien, alle koningen uw heerlijkheid en men zal u noemen met een nieuwen naam, dien de mond des Heren zal bepalen; gij zult een sierlijke kroon zijn in de hand des Heren, een koninklijke tulband in de hand van uw God.”

Het gaat hier over het volk Israël, geknecht in de ballingschap maar dat de profeet in het vooruitzicht stelt dat eens in de toekomst God haar zou verlossen en temidden van de volkeren zou stellen.

Koningen zullen haar zien. Ze zal genoemd worden (in vers 4) niet meer: „Verlatene, en men zal uw land niet meer noemen: Woestijnen; maar gij zult genoemd worden: Mijn Welgevallen, en uw land: Gehuwde.”

Hier komt, zomaar, ongemerkt, het land ook in zicht. In één zin spreekt hij over het volk Israël en daarna over het land, het land dat niet meer genoemd zal worden woestijnen,

maar gij zult het noemen de gehuwde. Israël is gehuwd met het land.

„Want de Here heeft een welgevalen aan u en uw land wordt ten huwelijk genomen. Want zoals een jongeling een maagd huwt, zullen uw zonen u huwen, en zoals de bruidegom zich over de bruid verblijdt, zal uw God zich over u verblijden.”

En dan (vers 6) in de derde plaats spreekt de profeet van de stad. Hij gaat voort:

„Op uw muren, o Jeruzalem, heb Ik wachters aangesteld, die den gansen dag en den gansen nacht nimmer zullen zwijgen. Gij, die den Here indachtig maakt, gunt u geen rust. En laat Hem geen rust, totdat Hij Jeruzalem grondvest en het stelt tot een lof op aarde. De Here heeft gezworen bij zijn rechterhand en bij zijn sterken arm: Nooit zal Ik uw koren meer aan uw vijanden tot spijsje geven en nooit zullen vreemdelingen meer den most drinken, waarvoor gij gezwoegd hebt; maar zij die het oogsten, zullen het eten en den Here loven, en zij die hem inzamelen, zullen hem drinken in de voorhoven van mijn heiligdom.

Trekt, trekt door de poorten, bereidt den weg voor het volk, baant, baant den weg, zuivert hem van stenen, heft een banier omhoog boven de volken. Want de Here doet het horen tot het einde der aarde: Zegt tot de dochter Sions: zie, uw heil komt; zie, zijn loon is bij Hem en zijn vergelding gaat voor Hem uit. En men zal hen noemen: Het heilige Volk, De Verlosten des Heren; en gij zult genoemd worden: Begeerde, Niet verlaten Stad.”

Nergens duidelijker als juist in dit hoofdstuk komt naar voren dat **volk, land en stad** voor de profeet Jesaja onlosmakelijk bijeen behoren. Niet alleen hij, alle Oudtestamentische profeten zien dit zo. Jesaja ziet hoe in de toekomst in het centrum van de wereld deze drie, verenigd, tot heil zullen zijn voor alle volken.

☆☆☆

Wat moest men nu op het oude standpunt aan met deze zo reële profetieën? Het antwoord is heel eenvoudig. Ze werden, om het met één woord te zeggen, vergeestelijkt. Geheelteeljk, zei men, zijn zij vervuld bij de komst van Christus, de Messias, maar wat er niet vervuld was (duidelijk zijn heel veel dingen in de profeten niet vervuld), dat werd vergeestelijkt. Israël was de kerk, het land Palestina was ook de kerk. De stad Jeruzalem was, U raadt het al, ook de kerk. Alles was de kerk. Het verbond aan God met Israël sloeg op de kerk. De beloften die aan Israël werden beloofd kwamen nu op rekening van de kerk. Dat was dus het eerste probleem. In de oude visie was het grote probleem de Oudtestamentische profetieën. Het werd opgelost door vergeestelijking.

☆☆☆

Het tweede probleem was het getuigenis van het Nieuwe Testament, met name over het volk Israël als volk. Zowel Jezus als zijn discipelen, ik noem Petrus en Paulus, hebben op onmiskenbaar duidelijke wijze gesproken over de toekomst van Israël, gewoon Israël als volk. Ik kom daar later nog op terug. Ik herinner nu alleen maar aan b.v. die hoofdstukken 9 tot 11 uit de Romeinenbrief. Paulus worstelt hier met het grote probleem hoe het mogelijk is, dat als de Messias geboren is en tot zijn eigen volk komt, hij door dat eigen volk, Israël, wordt verworpen. En als Paulus worstelt met dat probleem, laat hij heel die hoofdstukken uitlopen op die ene vraag: maar is Israël dan gestruikeld dat het definitief moest vallen? U vindt dat in Romeinen 11.

W. G. Rietkerk - Barendrecht

Dat is precies de vraag waar we ons vanavond mee bezig houden.

Romeinen 11:11, het is een beetje ongelukkig vertaald in onze nieuwe vertaling, daar staat: „Ik vraag dan: zij zijn toch niet zo gestruikeld, dat zij wel vallen moesten?” Wat Paulus hier eigenlijk vraagt is: ze zijn toch niet zo gestruikeld dat ze nu definitief uit Gods heilsplan zijn weggevallen? Die vraag is hier begrijpelijk. Israël is gestruikeld, want zij heeft de Messias niet aangenomen, maar het is nog maar struikelen. Is dat struikelen nu van die aard dat het nu definitief uit het heilsplan van God wegvalt?

Dat is eigenlijk de vraag waar wij nu in onze tijd ook mee bezig zijn. Wanneer wij horen van Israël dan is dit de vraag die ons op het hart brandt. Is Israël uit het heilsplan van God verdwenen?

Heeft het geen toekomst meer? Misschien een politieke toekomst, maar een toekomst in christelijke zin in de komst van het Rijk van God? Dat is de vraag die Paulus hier stelt. En dan beantwoordt hij hem ook, bepaald niet onduidelijk, want hij zegt: „Door hun val is het heil tot de heidenen gekomen, om hen tot naijver op te wekken.” En dan komt zijn eigenlijke antwoord: „Betekent nu hun val rijkdom voor de wereld en hun tekort rijkdom voor de heidenen, hoeveel te meer hun volheid!” Dus hij zegt: door hun val, door dat struikelen is het heil naar alle volkeren uitgegaan. Heel concreet genomen, Paulus ging eerst naar de Synagoge en als ze hem daaruit wierpen, dan ging hij naar de heidenen. Door de verwerping van de Messias door Israël gaat het heil over heel de aarde. Maar dan zegt Paulus daarna, en hij werkt dit in het verdere hoofdstuk nader uit, als nu hun val rijkdom voor de heidenen betekent, hoeveel te meer hun aanneming. Hoeveel te meer het grote gebeuren wat we mogen verwachten als het volk Israël zal zien op Hem die zij doorboord hebben, en als het tot het geloof in Hem zal komen.

Paulus spreekt daar later over als het grote geheimenis in de geschiedenis dat hij nog vóór zich ziet liggen. Het grote geheimenis waar ik straks nog wel op terugkom.

☆☆☆

Nog even de draad van het verhaal. We zeiden, de vroegere opvatting was, in plaats van Israël is de kerk gekomen. Toen zat men met twee problemen: het getuigenis van de profeten uit het Oude Testament (daar hadden we het net over) en nu het getuigenis van het Nieuwe Testament. Wat voor antwoord had men daarop?

In het algemeen is heel opvallend, als U de commentaren naleest, dat het getuigenis van het Nieuwe Testament in de regel wordt geproblematiseerd. Daar bedoel ik dit mee: als men die gedeelten leest, trekt men een moeilijk gezicht, dat is moeilijk. De commentaren zeggen, er zijn zoveel uiteenlopende meningen, je kunt nooit zeker zijn. Dat is de beste methode om je van iets af te maken. Als je je van iets wilt afmaken, waar je innerlijk niet bijkunt of niet aan wilt, dan trek je een moeilijk gezicht en dan zeg je: ja, het is moeilijk en dan ga je je eigen weg. Wat Paulus zegt in Romeinen 9 tot 11 zit natuurlijk vol vragen en ik zal de laatste zijn, die ontkent dat daar niet veel moeilijke vragen in zitten. Veel dingen kan ik niet oplossen, kunnen we met elkaar niet oplossen en zullen misschien wel altijd een vraagstuk blijven. Maar één ding is duidelijk, de grote lijn van deze hoofdstukken is niet moeilijk. Die is echt doorzichtig. Paulus worstelt met het probleem van het struikelen van Israël. Hij stelt die vraag aan het eind en hij zegt: door

hun struikelen is het heil tot de heidenen gegaan, maar er komt een tijd dat het anders zal zijn, dat God zal terugkeren naar Zijn oude liefde. Dat is de grote lijn. Die is bepaald niet onduidelijk, maar we komen daar straks op terug.

Dus om kort te gaan: de gangbare mening over Israël voorheen was dat de kerk in de plaats van Israël is gekomen, voor Israël als volk is geen toekomst. Wie dit denkt zit met twee problemen:

- de Oudtestamentische profeten (die werden vergeestelijkt);
- het getuigenis van de profetische delen in het Nieuwe Testament (die werden geproblematiseerd).

☆☆☆

Wij zijn nu opnieuw in onze tijd met onze tijd met onze neus op het feit van Israëls bestaan gedrukt en dat heeft ons gebracht tot een nieuw bezinnen, een nieuw bezigzijn met de vraag van wat nu eigenlijk de plaats van Israël is. Wat leert de Bijbel daar nu toch eigenlijk over. Litteratuur van schrijvers als, ik noem er maar een paar, de boeken van Schwarz-Bart, „De laatste der Rechtvaardigen”, het dagboek van Anne Frank, een boek van Clara Asscher-Pinkhof, dat U misschien ook allemaal kent: „De danseres zonder benen”, gedichten van Marga Minco, schrijvers als Kafka, enz. Ik ben er zeker van dat, als we daarop doorgaan, U allemaal nog wel een paar namen weet te noemen, die ons opnieuw in aanraking hebben gebracht met de gevoelens van dit Joodse volk.

Toch zijn het vooral de reeks van ontzaglijke gebeurtenissen van de laatste dertig jaren geweest, die gemaakt hebben dat er geen

TE BERDE

Bij de uitgeverij J. H. Kok N.V. te Kampen is verschenen het boekje van dr P. H. van Gorkum „Met een kater naar bed”. Het boekje bedoelt een wetenschappelijke analyse van de reacties van een volksgroep op een nieuw communicatiemiddel. Dat nieuwe communicatiemiddel is dan de T.V.

De volksgroep bestaat uit de mensen die n.a.v. T.V.-uitzendingen naar de N.C.R.V. geschreven hebben. Duidelijk in hoofdzaak wel door leden.

Het is de taak van de N.C.R.V. het evangelie te verkondigen en in het algemeen te laten weten dat het evangelie ook betekenis heeft voor heel het leven.

Het pleit voor de schrijvers dat de meesten een duidelijke mening hebben juist in het licht van de doelstelling van de N.C.R.V. Het is goed van de N.C.R.V. dat deze vereniging dr Van Gorkum in staat gesteld heeft de brieven, die nu gedurende 15 jaar binnen komen, te lezen en te bespreken. De moeilijkheid, waarmee een christelijke vereniging komt te zitten bij het maken van programma's springt duidelijk naar voren. „Men vindt (b.v.) in de toneelstukken het eigen milieu vrijwel nooit terug”.

Dat is niet verbazingwekkend. Want het is wel duidelijk dat de kerk in de loop der eeuwen nu niet zo veel schrijvers van toneelstukken heeft voortgebracht. Dat lijkt me wel pleiten voor de kerk. Er is een „vasten” dat een noodzakelijk bijverschijnsel is bij het vreemdeling-zijn op aarde. Daarom zullen we vaak dingen hebben na te laten, die op zich niet eens verkeerd behoeven te zijn om de eenvoudige reden dat we er geen tijd voor hebben.

mens meer kan zijn die nu nog klakkeloos langs het bestaan van het volk Israël heenleeft.

In de eerste plaats het ontzaglijke lijden van de joden in de Tweede Wereldoorlog, waar ik U verder niets over behoeft te zeggen, maar dan daarna als schrille tegenstelling de oprichting van de staat Israël. Geen enkel land of geen enkel volk in heel de wereld heeft zo iets meegemaakt, dat het na 2000 jaar volksbestaan zich weer opnieuw kon vestigen in het oude land, en tegenwoordig dus na de zesdaagse oorlog rond de oude stad. Ik denk dat geen nieuwsbericht vandaag wordt aangezet zonder dat U iets hoort over Israël en zonder dat U iets hoort over de jongste gebeurtenissen daar. Namen uit de tijd van de Richteren, Gaza en Jeruzalem, dezelfde namen als uit die tijd, klinken nu weer vrolijk door onze radio. Dat moet ons toch wel iets zeggen en dat brengt ons allen ertoe om op een nieuwe wijze te overdenken, wat de Schrift ons over het volk Israël leert.

Dat wilde ik doen door eerst kort, en ik weet dat het globaal is, aan te duiden wat het Oude Testament leert over Israël. Veel dingen zijn U bekend. Daarna, wat het Nieuwe Testament hierover leert en met name of er verschil is tussen het een en het ander.

Wij zouden dus nu op een nieuwe wijze proberen te begrijpen wat de Bijbel leert over het volk Israël en met name over Gods houding tegenover Israël.

☆☆☆

Het Oude Testament. Wat is nu in het Oude Testament Gods houding tegenover Israël? Dat zou ik in drie punten willen samenvatten.

Omdat het christen-zijn nu eenmaal andere activiteiten allereerst van ons vraagt. Nu de N.C.R.V. alle mogelijke zaken wel wenst te doen, die tot voor kort niet gedaan werden, zullen de moeilijkheden wel groter worden en zal het aantal brieven wel stijgen en zal ook het aantal leden van de E.O. wel stijgen.

Met alle begrip voor de moeilijkheid vraag ik me wel eens af, of b.v. de N.C.R.V. weet dat het nieuws „liegt”.

Ik bedoel daarmee niet dat er feitelijke onjuistheden worden meegedeeld — al zal dat wellicht een enkele keer ook voorkomen — maar dat nooit gezegd wordt dat alle macht in hemel en op aarde gegeven is aan onze Here Jezus Christus. Als alles wat op de wereld gebeurt uit die context wordt weggehaald, dan is het wezenlijke verdwenen. Dan krijgt men dat gevoel afhankelijk te zijn van mensen en machten.

Het is ook nuttig te bedenken dat we het evangelie niet behoeven te verkopen. Ik luister en kijk niet zo veel. Maar ik zal bijna altijd wel proberen naar prof. Van Ruler te luisteren in de morgenwijding van de AVRO. Ik vind dat in zijn directheid het meest indrukwekkende. Hij zegt: „goede morgen, luisteraars. In die en die plaats van de Bijbel lees ik...” en dan komt de tekst met de verklaring.

Het wordt niet mooier gemaakt. De ergernis van het kruis wordt niet weggeredeneerd. Zo doet het Evangelie het werk des Geestes. De enkele keer dat ik dagsluiters voor de N.C.R.V. bezig zag, had ik vrijwel altijd het gevoel dat men (in een veel te korte tijd) meent het Evangelie aantrekkelijk te moeten maken. Dat is het van zichzelf genoeg. Daar hoeven mensen niets aan toe te voegen. Het is ook goed als de leden en het bestuur van de N.C.R.V. gaan bedenken dat er niet alleen ter zake kundige medewerkers moeten zijn, maar ook bepaald bekeerde medewerkers.

Dat is een waarheid die van te voren al wel vast stond, maar die na lezing van dit boekje wel heel indringend op me afkwam. Het boekje heeft 88 bladzijden en kost maar liefst f 6,90.

Wel een beetje duur voor zo weinig.

AMELINK

In de eerste plaats leert de Bijbel ons dat aan de aanvang van het volksbestaan van Israël Gods verkiezende liefde staat. Ik denk daarbij aan een hoofdstuk als Ezechiël 16. Daar wordt het op de meest duidelijke wijze ons geleerd, daar wordt het volk Israël vergeleken met een baby, een babyvolkje. Dat was Israël toen het in Egypte onder de Faraos zuchtte. In Ezechiël 16 wordt dat Babyvolkje Israël vergeleken met een weggeworpen bedouïnenkindje. De Bedouïnen zijn een hard volk. Als daar een meisje werd geboren, en men had aan dat meisje geen behoefte, dan wierp men zo'n pasgeboren baby, zo'n meisje weg aan de kant van de weg en daar kwam het om. Omdat dit vaak gebeurde sprak dit beeld de Israëlieten aan. En Ezechiël gebruikt nu uitgerekend dat beeld voor wat aan de aanvang staat van Israëls bestaan. Aan de aanvang van Uw bestaan staat de verkiezende liefde van God. U was als zo'n weggeworpen bedouïnenkindje. Maar toen kwam God voorbij en Hij zag U liggen, nog trappelend in het bloed van Uw geboorte, en Ik zei tot u in uw bloed, leef, ja, Ik zei tot u in uw bloed, leef. En dan wordt verteld dat de Here dat babytje wast en kleedt en doet opgroeien tot een mooie knappe vrouw. Ja, Hij gaat met haar een verbond aan, d.w.z. Hij huwt met Israël als ze in de kracht van haar leven is gekomen. En dat laat ons zien hoe aan de bronnen van Israëls bestaan de verkiezende liefde van God staat. God kiest helemaal vrijuit dit ene volk uit en Hij voedt het op, Hij leidt het als met Zijn eigen hand. Het is Gods vrije liefde die steeds weer naar dit volk Zijn slaven zendt, naar de pachters van de wijngaard ja, tenslotte zelfs zijn eniggeboren Zoon.

Waarom heeft God dat gedaan? Waarom heeft God nu één volk uit alle volkeren uitgekozen. Dat wordt ons direct al in Genesis 12 verteld bij de roeping van Abraham. Dan staat er direct bij dat uit hem een volk zal voortkomen en dat volk zal tot een zegen zijn voor alle volkeren. Dat geeft aan wat de roeping was van Israël. Zij moest als middelpunt van alle volkeren het heil van God uitleiden over de aarde. Dat is voor alle profeten, ik noem alleen de twee hoofdstukken Jesaja 2 en Micha 4, volkomen vanzelfsprekend. Zij zien Israël als het volk dat van de aanvang af door God is geroepen om tot een heil te zijn voor alle volken. En om aan die roeping te kunnen voldoen heeft God dat bedouïnenkindje van twee dingen voorzien. Hij heeft dat volk een land gegeven en hij heeft het een stad gegeven. Een land waarvan de profeten zeggen, dat het een sieraad is voor alle volken, zie Ezechiël 20, en de stad Jeruzalem die, ook door Ezechiël, de navel der aarde wordt genoemd. Het is de stad van de vrede. De naam zegt het al.

Dat is het eerste wat we doorlopend in heel het Oude Testament tegenkomen. Gods verkiezende liefde staat aan de aanvang van het volksbestaan van Israël. God kiest dit volk uit om tot een zegen te zijn voor de volken en daarvoor verrijkt hij het volk met stad en land!

Waarom? Dat zou ik zelf, daarop verdergaande, kunnen duidelijk maken met een voorbeeld. Waarom heeft God dat gedaan, waarom heeft Hij dat zo gedaan door daar één volk uit te kiezen en dat toe te bereiden. Ik heb daar wel eens een voorbeeld van gehoord, waarin de wereld vergeleken wordt met een ijskoude huiskamer. Wat doen wij als wij een ijskoude huiskamer willen verwarmen? Dan steken we niet in elke hoek een krant aan... Ja, dan is het wel gauw warm, maar zo doen we het toch niet. Wat we wel doen dat is, we steken een haard aan in het midden van dat vertrek. En die haard aansteken, dat kost moeite en tijd. Die moet je aanmaken, die moet gaan branden, die moet heet worden en dan pas aan het eind warmte gaan uitstralen. Dan pas wordt het behaaglijk warm in het vertrek. Israël is bedoeld als de haard van Gods liefde. De haard van Gods heil in deze wereld. En dat is de doorlopende lijn van de leer van het Oude Testament.

Maar in de tweede plaats — ik zou het in drie punten samenvatten — wat zien we in de tweede plaats door heel het Oude Testament. Dan zien we daarna door heel het Oude Testament dat Israël die roeping niet opvolgt. Ze wijkt af van de Here, zij verbreekt het verbond, ze loopt andere afgoden achterna. Israël is, om het in één woord te zeggen, on-

trouw. Ook dat zien we door heel het O.T. Er zijn weinig Bijbelboeken die daar niet van spreken. En wat is nu het antwoord van God op die onverwachte ontrouw van Israël? Dat is heel kort te zeggen. De profeten zeggen allemaal dat, als Israël zo ontrouw is tegen God, eigenlijk Zijn liefde vertrappt, Gods toorn dan ontbrandt. Zoals Hij dat al gezegd had, helemaal aan het begin van Israëls bestaan in Kanaän, toen Mozes het daarheen leidde. In Deuteronomium 28, 29 en 30 lezen wij dat, wanneer Israël ontrouw wordt, God als het eerste blijk van Zijn toorn de band tussen land en volk verbreekt. Als Israël de verticale band met God verbreekt, dan verbreekt God de horizontale band tussen Israël, het volk, en het land en de stad. En daarna sláát God het volk, door het te verstrooien onder de volken. Er staat steeds weer, als antwoord op Israëls ontrouw verbergt God Zijn aangezicht. En als God Zijn aangezicht verbergt, dan maken de machten van de duisternis zich meester van het volk. **Als Israël zijn roeping verzaakt en de Here ontrouw wordt, dan ontbrandt Gods toorn.** Dat is het tweede wat ons, U kent al die gedeelten ook, door heel het Oude Testament geleerd wordt.

Maar dan is er ook nog een derde. Alle profeten getuigen er van hoe God ondanks alles toch Zijn eigen volk niet kan vergeten. Om één vers te lezen uit Hosea 11 vers 8: „Hoe zou Ik u prijsgeven, Efraïm, u overleveren, Israël? Hoe zou Ik u prijsgeven als Adama, u maken als Zeboïm? Mijn hart keert zich om in Mij, ten volle wordt Mijn erbarming opgewekt. Ik zal mijn brandenden toorn niet ten uitvoer brengen.”

Dit vers is daarom zo opvallend, omdat het zomaar opduikt temidden van onheilsprofetieën. Terwijl de profet nog met grote kracht aan Israël verkondigt wat we in het tweede punt zagen, dat Gods liefde omslaat in toorn als Israël ontrouw is, midden daartussen staat dan ineens dit vers in Hosea. En dat is nu het getuigenis van alle profeten in het Oude Testament. Ze zeggen allemaal, toch kan de Here Israël niet vergeten. **Hij keert weer in genade.** Hij neemt Zijn volk aan en Hij stelt het opnieuw als het heilrijkste volk temidden van de volkeren der wereld. Dat wordt met zo'n kracht gezegd dat we er niet omheen kunnen. Dat gedeelte waarin dat op zo'n duidelijke wijze wordt gezegd, het spreekt mij het meest aan van allemaal, dat vindt U in Jeremia 31 en dat hebben we samen gelezen. Het is daarom zo'n wonderlijk gedeelte omdat daar gezegd wordt in de naam van de Here: „Als de hemel boven te meten is en de fundamenten der aarde beneden na te speuren zijn, dan zal Ik heel het geslacht van Israël verwerpen.”

Nu, wanneer is de hemel na te meten en wanneer zijn de fundamenten van de aarde na te speuren? Jeremia zegt dat, zodra onze kosmos door mensen is te doorgronden en na te meten, ja dan zal de Here het nageslacht van Israël verwerpen. Iedereen begrijpt, dat zal in eeuwigheid niet gebeuren.

„Zo zegt de Here, die de zon overdag tot een licht geeft, die de maan en de sterren verordent tot een licht des nachts, die de zee opzweept, dat haar golven bruisen, wiens naam is Here der heerscharen: Als deze verordeningen voor mijn ogen zullen wankelen, luidt het woord des Heren, dan zal ook het nageslacht van Israël ophouden al de dagen een volk te zijn voor mijn ogen.”

Ik dacht dat de taal niet duidelijker kon zijn en het is toch niet voor tweeërlei uitleg vatbaar. Dat is het derde wat alle profeten in het Oude Testament ons leren.

Om kort samen te vatten:

— de verkiezende liefde van God staat aan de bron van Israëls volksbestaan en Hij kiest haar uit tot iets, namelijk om tot een zegen te zijn voor de volkeren.

— Als Israël aan die roeping ontrouw is en Gods liefde vertrappt, dan slaat Gods liefde om in toorn en dat is een verbijsterend gebeuren.

— Toch **kàn** God Israël niet vergeten!

Die punten vindt U terug in alle profeten.

(wordt vervolgd)

Redactieleden

Ds H. Amelink, Prof. dr H. J. Jager, D. W. L. Milo, Prof. C. Veenhof, Ds G. Visee.

Adres van de Redactie

Ds H. Amelink, Waal 5, Langerak (Z.-H.), tel 0 1843 - 232.

Gereformeerde Persvereniging „Opbouw”

secretaris-penningmeester: W. Kaper, van Lynden van Sandenburglaan 16, Utrecht. Tel. 0 30 - 711450. Giro 448367.

Administratie abonnementen:

Drukkerij Steenberg, Slotlaan 220, Zeist. Tel. 0 3404 - 12452.

Abonnementprijs

f 15,— per jaar (bij vooruitbetaling) Zeist. Giro 233117.
Advertentieprijs ... 20 ct per mm.
Familieberichten ... 15 ct per mm.

KERKNIEUWS

Beroepen: te Daarlerveen-B: ds G. A. Janzen te Loppersum en Westeremden; te Kaapstad (Zuid-Afrika): ds J. W. Beekman te Beldum-B.

Bedankt: voor Lincoln (Can.): ds A. Geelhoed te Hasselt-B; voor Katwijk-B en Valkenburg-B: ds B. van Riet te Bolnes-Slikkerveer; voor Hoogkerk-B: ds J. Bomhof te Bergentheim; voor Abbotsford (Can.): ds P. Kingma te Smithers (Can.); voor Nieuwleusen-B: ds B. Koolstra te Driebergen-B.

Ds J. P. Moerkoert — Zondag 22 november jl. overleed in het Academisch Ziekenhuis te Utrecht ds Joannes Pieter Moerkoert, predikant te Maartensdijk-B. Na 22 jaar bij het onderwijs werkzaam te zijn geweest, vertrok hij in 1950 als onderwijzer naar West-Borneo, uitgezonden door „Meschobor”. In 1959 deed hij examen voor predikant op art. 8 K.O. te Sumba. Hij werd toen predikant te Kananggar, met als woonplaats Mau Maru. In 1961 moest hij naar Nederland repatriëren in verband met de kwestie West-Irian. Na een verblijf van enkele jaren in Nederland werd hij in 1967 door Maartensdijk beroepen als predikant, welk beroep door hem werd aangenomen. Op 21 juni 1970 ging hij daar voor het laatst voor in de dienst des Woords. Toen begon de ziekte — een tumor in de hersenen — zich af te tekenen, een ziekte, waaraan hij op 22 november jl. overleed.

Met grote blijdschap delen ondergetekenden mee, dat hun kinderen

JAN VEENHOF

en

ELS DE HEER

op 8 december D.V. zullen trouwen, om 14.00 uur, in het Gemeentehuis „Jagtlust”, te Bilthoven.

De bevestiging van hun huwelijk zal plaats hebben om 15.15 uur in de Gereformeerde Kerk (vrijgemaakt) Langbroekerweg 6, te Doorn.

In deze dienst hoopt voor te gaan de Weleerwaarde Heer Prof. C. Veenhof.

Gelegenheid tot gelukwensen van 17.30 tot 19.00 uur in de Ned. Herv. Kapel, Langbroekerweg 6, Doorn.

Mevr. A. Veenhof,
Kampweg 32, Doorn.

P. H. de Heer-Nieuwpoort,
I. E. de Heer,
Nrd. Houdr.laan 94, Bilthoven.